

Recenzja

D. A. BROUGHTON & J. H. McADAM. 2002. **The vascular Flora of the Falkland Islands: an annotated checklist and atlas.** 164 str., 269 ryc. Oprawa skoroszytowa, format 29,7 × 20,8 cm. Falklands Conservation, Stanley. Cena: nie podano. ISSN 1618-1735.

Falklandy, zwane obecnie również Malwinami, są dość dużym archipelagiem położonym w południowej części Oceanu Atlantyckiego, na skraju szelfu kontynentalnego, w odległości około 500 km od wybrzeży Argentyny. Obejmuje on w sumie 782 wyspy i wysepki, w tym dwie największe – Falkland Zachodni i Falkland Wschodni – zajmujące powierzchnię około 12 tys. km². Wyspy mają rzeźbę pagórkowatą, miejscami górzystą, z najwyższymi wzniesieniami osiagającymi niewiele ponad 700 m n.p.m. Falklandy położone są w zimnej strefie umiarkowanej i mają chłodny morski klimat, a w ich szacie roślinnej dominuje subantarktyczna tundra zdominowana przez zbiorowiska trawiaste, wrzosowiska i formacje roślin poduszkowych.

Pierwszych wiadomości o florze tego obszaru dostarczył francuski badacz A. J. Pernetty, który w 1764 r. botanizował w okolicach Port Louis na Falklandzie Wschodnim. Od tego czasu badania flory i szaty roślinnej prowadziło tu ponad 60 botaników różnych narodowości, a ich zbiory stały się podstawą wydanej w 1968 r. przez D. M. Moore'a opisowej Flory roślin naczyniowych Falklandów. Dzięki temu opracowaniu w ostatnich dziesiątkach lat wzrosła niepomniernie wiedza na temat tych roślin na omawianym obszarze, zwłaszcza odnośnie do ich lokalnego rozmieszczenia. Jednocześnie środowisko przyrodnicze Falklandów podlega stałym i niekorzystnym zmianom pod wpływem działalności ludzkiej. A trzeba pamiętać, że prawie cały archipelag zajęty jest przez użytki rolne, wśród których dominują naturalne użytki zielone, wykorzystywane głównie do wypasu owiec. Stąd, jak nigdzie indziej w świecie, dochodzi tu do głosu konieczność pogodzenia racji ekonomicznych i ściśle ochroniarskich, a najbardziej przekonującym dowodem silnej antropopresji na Falklandach jest niezwykle wysoki stopień synantropizacji szaty roślinnej. Na 348 gatunków roślin naczyniowych znanych z archipelagu, ponad połowę (dokładnie 177) stanowią gatunki zawleczone, zaś 6 gatunów uznano za błędnie podane. Na szczęścia działania ochroniarskie, koordynowane przez Falkland Conservation, są tu prowadzone z typowym dla Brytyjczyków zaangażowaniem, konsekwencją i skutecznością. Na liście roślin prawnie chronionych znalazło się 19 gatunków roślin naczyniowych, a na lokalnej czerwonej liście umieszczone są 23 gatunki, spośród których 6 należy do krytycznie zagrożonych. Na szczęście, jak dotychczas, nie zanotowano żadnego przypadku wyginiecia rodzimego gatunku.

Omawiane opracowanie jest podsumowaniem aktualnego stanu wiedzy na temat roślin naczyniowych Falklandów. Zawiera ono pełny katalog wszystkich gatunków paprotników i roślin kwiatowych stwierdzonych na tym obszarze, a dla każdego z nich podane jest siedlisko, zasięg pionowy, dane fenologiczne, aktualny status i informacje o częstości występowania. Rozmieszczenie 268 gatunków przedstawione jest na mapach punktowych w 10-kilometrowej siatce kwadratów, przy czym zastosowano zróżnicowanie sygnatur dla danych pochodzących sprzed i po 1964 r. W sumie obszar Falklandów obejmuje 242 kwadraty, z których zbadano ponad 60%, co jest wynikiem całkiem dobrym jeśli uwzględnić szczupłość naukowej kadry badawczej oraz trudną dostępność wielu małych wysepek. Mimo że opracowanie to ma charakter raportu z realizowanego projektu badawczego sponsorowanego przez fundację Darwin Initiative, jest ono nawet na tym etapie bardzo cennym przyczynkiem do literatury fitogeograficznej i stawia Falklandy w rzędzie obszarów mających jedną z najlepiej poznanych flor roślin naczyniowych w tej części świata.

– RYSZARD OCHYRA, ul. Gołańska 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.